

ЗОРАН КОСТИЋ

АРХИВ ЧОВЈЕЧНОСТИ

ДУГ

Надежди

Преда мном ништа не скривати.
Јер ја сам дужан нашој дјечи
пјесме које би, Бог ће дати
(кад постанемо прах и сјени),
пале, на Сутра, као леци
и наш одговор ускраћени

од истих који сад клевећу
без жеље ријеч да нам чују.
Враћам и њима – за несрећу –
пјесмом, док сами не пропоје:
одавно они не римују,
одавно мајке њих не доје,

већ дуго све су мање људи,
већ дуго све ми то схватамо
а сувише смо кратко будни
да би видјели (осим ко су)
и шта нам мисле они, тамо.
Ми смо спавали на патосу

Савиног храма, сањајући
јарку будућност и нас и њих
у распјеваној, општој кући.

Како то оса санак пусти,
а гадостима кривац кињи –
не дајмо да нас зле чељусти

лажима (к томе сатрвене)
и сирочади нашој згаде:
да дјеца кланих не црвене
пред потомцима безочника –
одговарајмо, сад, одавде,
сперимо са нас кал крвника,

одговарајмо како бисмо
(да Христос од нас захтијева),
Њему срочили наше писмо:
Нек пише савјест умијећем,
јер тако пјесму ко не пјева –
дјечи, у Сутра, стићи неће.

ТЈЕСКОБА

Простор се збија, земља узи,
нараштај чили, небо гусне
и вода груша: со у сузи
знатно је него некад слања,
раствара образ, једе усне –
па је све мање и ридања

а туге него икад више;
ризик је јецај и због соли
и зато што ко јекти дише
од дављеника дубље, брже:
вали ваздуха слични смоли
једњак и плућа тако прже

да уздах значи умирање,
а и за живе претијесно.
Што више смрти, гробља мање
и душа које јавно жале –
нараштај чили пошто свјесно
рачуна мртве у заспале.

ОБЕЋАЊЕ

Ја сам из мртвих стао међу живе
и стога ни сад ово не поимам –
муче ме ваздух, вода, поља, њиве
(због чега немам ни оно што имам).

Одвећ је тешко одвићи се смрти
у којој није важно шта је чије,
закони ови крути су и крти –
њима ме крши, како хоће, свијет

који са смрћу није био ближе,
а осиноност не да му да схвати:
тек иде тамо одакле ја стижем
и чекаћу га овдје, кад се врати –

невичан, неук и, послије ада,
недорастао некадашњој роли,
јер он ћу бити, а он што ја сада
и схватиће ми, болом, ове боли.

ДРУГО ПОСТОЈАЊЕ

Све чиме бисмо и над собом бдисмо
за свог трајања, ми све напустисмо

(престари, слаби, или из замора),
одрекосмо се и копна и мора,

језика, писма, постојања дугог –
а све присвоји оно наше друго

што се потурчи, што се пократи
и што би сада вољело имати

осим имена, српско све остало!
До тога им је нарочито стало

од трена кад се народом прозваше –
од тад би, друго постојање наше,

да је – не прво – него чак једино:
услов за то је да ми блиједимо

и у прошлости и у овом добу,
мјесто нас, они – под стећком, у гробу,

јами, на коцу, у пјесми, у причи –
тек да не буде нас нигдје и ничим,

сем дјецом којој није важно ко смо:
кад узму и њих, знаће – све дадосмо.

ЈЕЗИК НЕБЕСКОГ НАРОДА

Своје ријечи Срби напуштају –
пустим простором говора лутају,

тражећи народ, стари или ини
да ријечима опет их учини,

да именице буду именице,
чекају исто што пси луталице –

али умјесто у ремен језику
не враћају се ни у граматику,

људи немају за њима потребу
како на земљи тако ни у небу –

у јатима их просто одбацују,
узалуд крици – чак и кад их чују

за облацима, Срби чују ждрале
(на путу к југу и подсвјесно жале

те невидљиве, уклете селице),
а не језика родног замјенице,

свезе, прилоге, придјеве, глаголе
(док плачу небом језикове боле):

„Господе, опет, с језиком сједини –
с народом који и не зна шта чини”.

АРХИВ ЧОВЈЕЧНОСТИ

Задржало се у језику само
то што ми, људи, треба да имамо:

и док мислимо да смо што смо били,
да нисмо ништа људско изгубили,

јер у језику, човјечјем архиву,
водимо сваку ријеч као живу

и непролазну потврду људскости –
свелих ријечи то су прах и кости

у урни слуха гдје их и озвуче,
по мелодији, сјећања на Јуче,

на онај датум кад су претворене
у људско бивше, у покојно мене –

онога какав не постојим више
сем као онај што по слуху пише

у покушају да језиком вјерним
звучност архивску у себи измјери

разликом живог и мртвог одјека –
стање људскости унутар човјека.

ВАРИЈАЦИЈЕ ИСПРАЗНОСТИ

Ријечи што бјеху
значајне до јуче,
кад изгубе јеку
испразно ли звуче!

Испразно ли звуче
ријечи што бјеху
значајне до јуче
кад изгубе јеку!

Кад изгубе јеку,
значајне до јуче
ријечи што бјеху,
испразно ли звуче!

Испразно ли звуче
кад изгубе јеку
ријечи што бјеху
значајне до јуче!

Значајне до јуче
ријечи што бјеху,
испразно ли звуче
кад изгубе јеку!

Кад изгубе јеку,
испразно ли звуче
ријечи што бјеху
значајне до јуче!

ЗАМЈЕНА СТАНА

Имања немам ни за гроба,
сва ми је земља ова соба

(гдје сад и пишем то редака),
наслијеђена од предака,

један кроз један у власништву,
шест и по са пет (ал' уз нишу

са фрижидером и шпоретом),
плус купатило с тоалетом,

врх троспратнице на мансарди
па може да се надогради,

надоградње су планиране
(кровне терасе с обје стране) –

у Чистилишту, мирном крају,
с два пута, једним – према Рају

и оним другим према Аду:
за слично, ил' у Новом Саду,

ил' у Игалу, уз доплату,
тим већу што сте ближе блату.